

Подяка

Насамперед висловлюю щирі вдячність Енні Біллер, яка допомагала мені редагувати й опрацьовувати цю книжку і неоціненні міркування якої відіграли критичну роль у формуванні й наповненні змістом «48 законів». Без неї я сам усього цього не зробив би.

Дякую також щирому другові Мішелю Шварцу, який привів мене до мистецької школи «Фабрика» в Італії й познайомив із Джус-гом Елферсом, моїм партнером і продюсером «48 законів влади». Саме в конструктивній атмосфері «Фабрики» ми з Джустом зрозуміли важливість ідей Мак'явеллі, й ця книга народилася з бесід у Венеції в Італії.

Щире спасибі Анрі Ле Губену, який упродовж років розповідав мені цікаві історії Мак'явеллієвих анекдотів, особливо стосовно багатьох французьких персонажів, котрі відіграють велику роль у цій книжці.

Дякую також Лесю й Суміко Біллерам, які надали можливість користуватися їхньою бібліотекою з японської історії та консультували розділ книжки, присвячений японській чайній церемонії. Водночас дякую своїй подрузі, яка давала мені поради з питань китайської історії.

Моя книжка значною мірою ґрунтується на дослідницькому матеріалі, і я особливо вдячний науковій бібліотеці Каліфорнійського університету за можливість працювати з її колекціями, які я вивчав протягом багатьох днів.

На величезну подяку заслуговують мої батьки Лоретта й Стенлі Грін за свою терплячість і підтримку.

Віддаю належне і своєму котові Борису, який був мені добрим товаришем під час написання книжки.

І наостанок я вдячний тим людям у своєму житті, які так вправно використовували правила владної гри, щоб маніпулювати мною, завдаючи болю, - я не серджусь на них, бо вони надихнули мене написати «48 законів влади».

Роберт Грін

Зміст

ПЕРЕДМОВА • 17

3AKOH 1 • 26

НЕЗАТЪМАЮЩЕ СВОЯ ЗВЕРХНИКЪ

Нехай ті хто над ілми, втіцяютьна С806Юверхніато. Якщо Пратете ООодити чи ,Пратити на тїх фірбжтя, ie x оуйтия ,воім хм-том бо ризікнеєтє пої'отитє зооро,,того ефекту: ви-юП+Іfine страх i реПетитиL. Нехай ваці зверхтниц Пшїтоться вам Шачивимил, шк во,т шт- ,Правді; ;тОО ви діНяінете вертин влід..

3AK0H2 • 34

НЕ НАДТО ДОВІРЯЙ ПЕДРУЗЬМ, УЧІТЬСЯ ВИКОРИСТОВУВАТИ ВОРОГІВ

[illegible]

ЗАКОН 3 • 46

ПРИХОВУЙТЕСЬ ВИ НАМРИ

Три,чайніт йоддА ,,; з r1x иі в тих і з невідтні, іколіц ,,е рожрива,ош т.вої кар,т. Яко во,,и не ІтніАхуліц, що у вні на меті, вони не ,гожуть Пришпукатися о ,вою Јахисту. За,,еніц, і'у тіаітй кут. Паштінні тугану, і коли ео,т зба_ут_уь етиі наміри. буде іадто Пізю

3AK0H4 • 66

ЗАВЖДИ КАЖТЬ МЕНШЕ, НЕЖЕ НЕОБХІДНО

Коли намагаєшся вліпнути Ісуса своїми аОба'и, то, тм'нтайте: що бінне єл нисорІме. то бінне зделатимдт-с ІерісІли і юЮиІиІІ р(лн)ю, 'с'нуу. Матіє сказав біндл'юс-тІ, ІІюдн, Ідам, т,сн оуіт'иІиІІ, ІІІ, якщо б)Оут, ІеітІаІоу, ІІсІс'І)тІ-цІи і зІОоІІІ, ІІІ. в, тирі о-о бн с рамятні вра; кети; нклатю тм. ир нІООІОрІаІоу. Шр бінне ви кІОрІт-тІ, то і, Іовіріне скажет' якус дурніаЮ.

3AKOH 5 • 74

ЧИ МАЮ ЗАЛЕЖИТЬ ВІД РЕПУТАЦІЇ - БЕРЕЖИТЬ ПІДНЮЮЖИТТЯ

[illegible]

ЗАКОН 6 • 84

ЗА ВСЯКУ ЛІНІЮ ПРИБІВТАЙТЕ ДО СЕБЕ УВАГУ

[illegible]

у (с.у Прокхтіі щось, Оя щюю корислє й „ості(то, раятлтиуйте ті щочу. 811 ра ООіЮтри,че, ІронОітіЕіЮ, якщо тібѣІтти, виюОу Оя г.ебє.

3AKOH 14 • 162

УДАВАЙТЕ В СЕБЕ ДРУГА, ДІЙТЕ, ЯК ШПИГУН

[illegible]

3AKOH 15 • 170

ЗДОПАЙТЕ СВОГО ВОГ'ОЇД.

Уї! Стідки фОФЖ з мтіє Мо(І(тя ,щми, ир ШртЛкаПом ВОФМ (лід тто,лі(мо Юфж,IIIІІ (ча(ол, ия наука Оавалася ім нелико). Не-йїй жарина нЮ жевріє, але з ,геіможє ро(Юрїтнц,IIІІІовжєні. ЗУIII- н,внтсг, на IIІ8ор0Ї, мошна втрїтнлIII бїцїше, нїк Я умобш ПОФ(Ю ІмІщення: ворот аЮ«ЮІІІІ; сит, ; ждїднІІІичє ревнїтїу. Зтїц„, йжо і фізїчно, і Ухїаїто.

3AKOH 16 • 180

ВИКОРИСТОВУЙТЕ ВІДСУТНІСТЬДЛЯ ПІМНОЖЕННЯ ПОВАГИ І ЧЕСТІ

[illegible]

3AKOH 17 • 190

НЕХАЙ ІНШІ ПОСТІЙНО ЧЕКАЮТЬ НА ЩОСЬ ЖЛІХЛИВЕ,

ПІДТРИМУЙТЕ АТМОСФЕРУ НЕПІЄРЕДБАЧУВАНОСТІ

Люди - Пор-Юмнїтї злики, ир мають ШШУЩЮ8и употребу бїчнїтї 006рс Juай0.ітс у в-тиках ішї,ї баши ифрїоаЮванїстї; іюс їс бїз'ути. кот,Іропо. по-мїніиїт'я ровмїї; Тїпїгте на-їиске УЕЩрєдбачувїтїм (т.,срєдбачувїтїю). Нїбуто иє,гос,їдовїта або нєї(ицїна тїюєїїк, вибуїтїїю іх ї рїношїю, і,во,цї.тїпїтїятї,гїл їаїаг; нїмїцї,отсв ПовїтїНОтї аї иї євнїк., Дотїєїа до кїзїношїє., Аїї стратїєї МОЕ заїкуєвати і терорїзуєвати.

3AKOH 18 • 198

НЕ МУРУЙТЕ ФОРТЕЦІ НА СВОЇ ЗАХИСТ - ІЗОП'ЯЦЯ НЕБЕЗПЕЧНА

[illegible]

3AKOH 19 • 208

ЗНІЙТЕ, З КИМ МАЄТЕ СПРАВУ, І НЕ ОБРАЖАЙТЕ СТОРОННЮ ЛЮДИНУ

Усімні Єріїні тили люОсі, і не варто шодитатнтся, бу>імно всі вонІ О,О,ткобо реадвїтїшмтІ, Па ваїш стпфлметїї: 8І, можете кчюсь ошуктїц чи перегратї, і аїІ до сІ-ОІІуІПрїзвїтїцІт ревтїн у. 8ош, - вооу, в ове>їй шкурї. Ієтубачно обирайте жертву* або ООІІсІІна і нїквдІ не ображай-те ї йє ОбмІІноїІе сторо,міх лїо>єїт.

3AKOH 20 • 218

НЕ БЕРІТЬ НА СЕБЕ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ НІ ПЕРЕД КИМ

*Лині! дріПь кватт'а, ,таит т, «нік біс. Не вірїть ии тілє зободяїШІлї і не Примукаїтїси ОО
„ужої“, „рави - робїть ає Зб.:різачючї власну неспугежність, „и вліивает на інших, иалацїто-
вучючіт людей ої)є Проти одною, Примутуючи їх їїтн за єїлн.*

ЗАКОН 21 • 234

УДАВАЙТЕ ПРОСТАКА, АБИ ПРОСТАКА ПІДІЮВИТИЄ

ЗДАВАЙТЕСЯ НЕБАГАТИМИ НА РОЗУМ

І/кому Т: „оіюбається. Поіуиуиуи дурииуи зл іиуоу. Таи даіиуе еіиуиуи змрнєи)х відіиуиуи
уіх роіу)иуиуи, иє й иє Прєіиуиуи)иуи, а розу:иіи,и,и, зо вас. Поіириуи, в иі мт, иіиіи
и,и заіиіирииуи, ир у влє „иуиуиуи буиуи Пріиіиіиіи мотииуи.

ЗАКОН 22 • 242

ВИКОРИСТОВУЙТЕ ТАКТИКУ КАПШУЛЯЦІЇ

ПЕРЕТВОРТЬ СЛАБОСТЬ НА СИЛУ

Якщо **Я** слабкий, **П**ікоти не бійтеся:я поради +тні, натомість піодайтеся.Я17одавшиь, ви вира-
тніт чн щоб відомотм (:to1)W17, чт., щоб доптухити и іфн)811111 т1К1ЧК14, чцн щоб +сзтнт,
Ми иого а111 вu+еп,аеиьR. Не Вагайте ио.чу тні,у б11ниф и персмонит вас - нїїдайтня
ранїше, фїдї11а1111ю друк цюж, Я ООводите иого д) шату и тїцбиваете Я к)тїф. Зробїтн, ка, і.
„Імїюї иїструме,том маСї.

3AKOH 23 • 252

ЗОСЕРЕДЬТЕ СВОИ СИЛИ

[illegible]

3AKOH 24 • 260

УДАВАЙТЕ ДОСКОНАЛОГО ЛЕСТУНА

[illegible]

3AKOH 25 • 276

СТВОРІТЬ ДЛЯ СЕБЕ НОВИЙ ІМІДЖ

1/c Поюдишлїт-ор на роль, яку обрахо для ват тсчлїтьство. Сторп,м, і),и. стбе пнний мЮк; що Прл,вр.,латиме увагу й ле обрлділе поОм. Кроут (амі створлнтт шлл ілїон; бо лЮу „омуть Іроблїлу те ю ва. Додайте театрлді,уканї своїф Пуб,їним жток і оАт - те тїкашїть ван бїлївз (І валуд ілїдцїю)адїтїнь зїмватиме,,кя «I«осєж,ою.

3AKOH 26 • 286

НЕХАЙ ВАШІ РУКИ БУДУТЬ ЧИСТИМИ

81, Іовтний мнли вІвляО Оос-котмото візрця Норя(тосні й ефективності: ду „ікопи тіт Номь
;І.но, сті і іє робите каліосні. Збрізайте бт)догнттмий зотнїлліній вшві>. лттинінтєя Іелпр-
чоллїлї, а іллїї іехай оналлїлї, Ітарламі, відбуґаїтнами, „жклїми рукаші, треба жар заґрібати.

ЗАКОН 34 • 400

БУДЬТЕ ВЛАДНИМ НА СВІЙ РОЗСУД: ПОВОДЬТЕСЯ, ЯК КОРОЛЬ, АБИ ДО ВАС ВІДПОВІДНО Й СТАВИЛИСЯ

Як ви себе подаєте, так вас і сприйматимуть. Люди можуть зневажити вас, помітивши вульгарність і пересічність. Король і сам себе поважає, і викликає відповідні почуття в інших. Якщо будете впевнені у своїй силі й діятимете владно, ви покажете, що гідні своєї корони.

ЗАКОН 35 • 412

ОПАНУЙТЕ МИСТЕЦТВО РОЗРАХОВУВАТИ ЧАС

Ніколи не показуйте, що поспішаєте, бо поспіх видає невміння контролювати себе і свій час. Завжди намагайтеся здаватися спокійним, ніби знаєте, що врешті-решт усе буде гаразд. Навчіться вибирати слушний момент, тримайте руку на пульсі часу, тенденцій, що приведуть вас до влади. Навчіться відходити вбік, якщо час не присів, а коли пора настане — бийте щосили.

ЗАКОН 36 • 424

ЗНЕВАЖАЙТЕ ТЕ, ЧОГО НЕ МОЖЕТЕ МАТИ: ІГНОРУВАННЯ — НАЙКРАЩА ПОМСТА

Визнаючи якусь дрібницю, ви її оживлюєте й надаєте переконливості. Що більше уваги ви приділяєте ворогові, то сильнішим його робите. Маленька помилка часто стає серйознішою і помітнішою, коли ви пробуєте її виправити. Іноді краще залишити все так, як є. Якщо є щось, що ви хочете, але не можете мати, продемонструйте зневагу до цього. Що менше зацікавленості ви проявите, то більш недосяжними здаватиметесь.

ЗАКОН 37 • 438

СТВОРЮЙТЕ ЗАХОПЛИВІ ВИДОВИЩА

Яскрава образність і широкі символічні жести створюють ауру влади, на таке реагують усі. Влаштовуйте вистави для свого оточення, сповнені захопливих візуальних ефектів і колоритних символів, що підкреслювали б вашу участь. Засліплені видовищем, присутні не помітять, що ви робите насправді.

ЗАКОН 38 • 448

ДУМАЙТЕ, ПРО ЩО ЗАМАНЕТЬСЯ, АЛЕ ПОВОДЬТЕСЯ, ЯК УСІ

Якщо ви хочете привернути увагу, поширюючи нетрадиційні ідеї та поводячись екстравагантно, люди можуть подумати, що ви просто вимагаєте їхньої уваги й дивитися на них зверхньо. Вони знайдуть спосіб покарати вас за те, що змушуєте їх відчутися своєю меншовартістю. Безпечніше влитися в натовп і підлаштуватися під нього. Діліться оригінальністю лише з толерантними друзями і тими, кому напевне подобається ваша унікальність.

ЗАКОН 39 • 460

СКАЛАМУТЬТЕ ВОДУ, ЩОБ УПІЙМАТИ РИБКУ

Гнів та емоції стратегічно контрпродуктивні. Вам треба завжди залишатися спокійними і об'єктивними. Але якщо вам удасться, залишаючись спокійними, розлютити ворогів, ви отримаєте безперечну перевагу. Роздратуйте недругів. Знайдіть шпарину в їхньому марнославстві, через яку їх можна роз'ятрити, — і вони у вас на гачку.

Передмова

Відлуття відсутності влад над людьми й подіям зазвичай нестерпне для нас, бо безпорадності ми відчуваємося жалюгідними. Ніхто не прагне мати менше влади, кожен хоче більше. Сьогодні, проте, небезпечно здаватися надто спраглим до влади, відверто її жадати. Нам треба мати вигляд чесніший і скромніший. Тому потрібну все робити вправно: природно, але й хитро, демократично, але й ухильно.

Така гра в постійну зрадливість найбільше нагадує владну функціональність в умовах давнього аристократичного двору з його інтригами. Протягом історії двір завжди формувався навколо монарха - короля, королеви, імператора, лідера. Двірські завжди перебували в дуже делікатному становищі: доводилося приспосовувати своїм зверхникам, але, якщо це перетворювалося на надто відверте підлабузництво, інші надвірні помічали й змагалися проти них. Тому доводилося хитрувати, щоб заслужити ласки свого пана. Наситі, здатні на це досвідчені царедворці мали боронитися від решти двору, що ладен був щомиті відсторонити їх.

Водночас двір мав бути вершиною цивілізованості й витонченості. Груба і відверта жадоба влади не заохочувалася, царедворці тишком-шлішком протидіяли будь-кому, хто застосовував силу. Це була дворська дилема: удаючи із себе взірць елегантності, дворські намагалися потайки перешкодити та всіляко перемудрувати опонентів. З часом щасливець навчався діяти приховано: якщо він брав опонента ножем у спину, то робив це ввічливо, із солодкою посмішкою на обличчі. Замість насильства чи зради, справжній надвірний домагався свого улюбленим, звабленням, одуренням, вишуканою стратегією, плануючи все на кілька кроків уперед. Двірське життя перетворювалося на нескінченну гру, яка вимагала постійної пишності й тактичного мислення. Це була цивілізована війна.

Нині в нас такий самісний парадокс: **усе має здаватися цивілізованим, пристойним і демократичним і чесним. Але якщо ми надто скрупульозно дотримуємося правил і розуміємо їх занадто буквально, нас знищить не таке вже й дурне наше оточення.** Як писав видатний ренесансний дипломат і царедворець Нікколо Мак'явеллі: «Кожен, хто намагається весь час бути гарним, неминуче буде знищений силою-силенною негарних людей». Двір уявляв себе вершиною вшуканості,

Передмова

Відлуття відсутності влад над людьми й подіям зазвичай нестерпне для нас, бо безпорадності ми відчуваємося жалюгідними. Ніхто не прагне мати менше влади, кожен хоче більше. Сьогодні, проте, небезпечно здаватися надто спраглим до влади, відверто її жадати. Нам треба мати вигляд чесніший і скромніший. Тому потрібну все робити вправно: природно, але й хитро, демократично, але й ухильно.

Така гра в постійну зрадливість найбільше нагадує владну функціональність в умовах давнього аристократичного двору з його інтригами. Протягом історії двір завжди формувався навколо монарха - короля, королеви, імператора, лідера. Двірські завжди перебували в дуже делікатному становищі: доводилося приспосовувати своїм зверхникам, але, якщо це перетворювалося на надто відверте підлабузництво, інші надвірні помічали й змагалися проти них. Тому доводилося хитрувати, щоб заслужити ласки свого пана. Наситі, здатні на це досвідчені царедворці мали боронитися від решти двору, що ладен був щомиті відсторонити їх.

Водночас двір мав бути вершиною цивілізованості й витонченості. Груба і відверта жадоба влади не заохочувалася, царедворці тишком-шлішком протидіяли будь-кому, хто застосовував силу. Це була дворська дилема: удаючи із себе взірць елегантності, дворські намагалися потайки перешкодити та всіляко перемудрувати опонентів. З часом щасливець навчався діяти приховано: якщо він брав опонента ножем у спину, то робив це ввічливо, із солодкою посмішкою на обличчі. Замість насильства чи зради, справжній надвірний домагався свого улюбленим, звабленням, одуренням, вишуканою стратегією, плануючи все на кілька кроків уперед. Двірське життя перетворювалося на нескінченну гру, яка вимагала постійної пишності й тактичного мислення. Це була цивілізована війна.

Нині в нас такий самісницький парадокс: **усе має здаватися цивілізованим, пристойним і демократичним і чесним. Але якщо ми надто скрупульозно дотримуємося правил і розуміємо їх занадто буквально, нас знищить не таке вже й дурне наше оточення.** Як писав видатний ренесансний дипломат і царедворець Нікколо Мак'явеллі: «Кожен, хто намагається весь час бути гарним, неминуче буде знищений силою-силенною негарних людей». Двір уявляв себе вершиною вшуканості,